

MATEUSZ MOSKAL

Zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego związane z przestępczością zorganizowaną w Polsce na początku XXI wieku

Powszechnie używane terminy „zorganizowana przestępczość” albo „zorganizowane przestępstwo” bardzo często występuje w świadomości społecznej w sposób nieodpowiedni, nie oddający prawdziwego charakteru tego zjawiska. Może być to spowodowane niedostateczną znajomością genezy przestępczości zorganizowanej związanej ze szczególną historią mafii oraz jej przeniesieniem na grunt Stanów Zjednoczonych oraz innych krajów. Napisana praca miała na celu wskazanie i przeanalizowanie procesów zachodzących podczas tworzenia się przestępczości zorganizowanej na terenie Polski na przełomie XX i XXI wieku.

Sama definicja rodzi wiele problemów z powodu wielu różnych dostępnych definicji, dlatego najlepiej wskazać czym zajmują się i jakie są zainteresowania owych grup. Nie jest tajemnicą, że istnieje wiele grup przestępczych. Jedne są niewielkie, a inne mogą wkraczać prawie w każdą dziedzinę życia. Z tego powodu bardzo istotny jest odpowiedni podział przestępczości pomiędzy trzy główne dziedziny, które zapewniają odpowiednią klasyfikację dla wielu, różnych rodzajów przestępczości zorganizowanej. Samo podzielenie i zakwalifikowanie grup przestępczych nie stanowi jednak rozwiązania problemów. Istotną rolę w takiej sytuacji odgrywają przepisy prawne nie tylko skodyfikowane ustawami w Polsce, ale także i tymi międzynarodowymi. Tworzenie specjalnych grup wewnątrz krajów stanowi pewnego rodzaju, doraźną ochronę przed negatywnymi czynnikami płynącymi z przestępczości zorganizowanej. Dopiero współpraca międzynarodowa po-

łączona z tworzeniem międzynarodowych struktur zwalczających przestępczość zorganizowaną może stanowić wystarczające zabezpieczenie najważniejszych wartości każdego człowieka. Omawiana praca dyplomowabyła w pierwszym rozdziale poświęcona podstawowym definicjom przestępczości zorganizowanej jakie zostały wypracowane przez naukowców i badaczy tego tematu oraz ukazaniu struktur tych grup występujących w naszym kraju. Dokonując próby zdefiniowania przestępczości zorganizowanej natrafiamy na bardzo skomplikowany problem, uwarunkowany dużą zmiennością i różnorodnością form jej występowania. Z tego względu, pojęcie przestępczości zorganizowanej pozostaje jednym z najbardziej spornych pojęć w kryminologii. Nie ulega wątpliwości, że dokładne poznanie form oraz cech przestępczości zorganizowanej mogłoby być pomocne w walce z tego typu przestępczością. Jeżeli udałoby się stworzyć dokładną definicję tego zjawiska, umożliwiłoby to skuteczniejsze ulepszenie norm prawa karnego, penalizujących uczestnictwo w zorganizowanych grupach przestępczych¹. Ta problematyka jest również od kilkadziesiąt lat przedmiotem szczególnie licznych debat na arenie międzynarodowej, jednak dokonanie diagnozy zjawiska przestępczości zorganizowanej nie należy do najłatwiejszych. Takie stwierdzenie jest potwierdzane poprzez fakt, iż oznaczanie tego zjawiska jest dokonywane za pomocą kilkunastu różnych terminów. Zdaniem H. J. Schneidera, sytuacja w której eksperci nie są w stanie uzyskać jednorodnej formy występowania oraz struktury organizacyjnej przestępczości zorganizowanej jest spowodowana tym, iż dostosowuje ona swoje różne, nielegalne działania do wszelkich zmian struktury gospodarczej i socjalnej społeczeństwa². Problem definiowania przestępczości zorganizowanej nie tkwi w pojęciu „przestępstwo”, ale w określeniu „organizacja”, ponieważ można wyróżniać grupy przestępcze, które są słabo, średnio jak i wysoko zorganizowane. W różnych rejonach świata, krajach, a nawet po-

¹ A. Michalska-Warias, *Przestępczość zorganizowana i prawnokarne formy jej przeciwdziałania*, Warszawa 2011, s. 29–30.

² E. W. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana*, Warszawa 2011, s. 23.

szczególnych częściach danego kraju może mieć ona różne przejawy. Na podstawie badań kryminologicznych opracowano charakterystyczne cechy przestępczości zorganizowanej, które są od siebie uzależnione. Z tego punktu widzenia można powiedzieć, że przestępczość zorganizowana stanowi proces przebiegający w obrębie procesów społecznych, a organizacje przestępcze znajdują się w ciągłym procesie powstawania i rozwiązywania³. W polskiej doktrynie prawa karnego nie znajdziemy jednej, ogólnej definicji przestępczości zorganizowanej, a dzieje się tak dlatego, iż różni autorzy inaczej pojmują to właśnie pojęcie przez co jest ono zdefiniowane zarówno w bardzo wąskim, jak i w bardzo szerokim zakresie. W związku z takim stanem rzeczy, policja dla celów roboczych stworzyła swoją własną definicję przestępczości zorganizowanej. Uznano, że jest to hierarchicznie zorganizowany związek przestępczy, który został powołany z chęci zysku dla dokonywania ciągłych i różnorodnych przestępstw, zakładający osiągnięcie celów poprzez korupcję, szantaż, czy użycie siły i broni. Oprócz tej definicji określone zostały cechy charakterystyczne przestępczości zorganizowanej, a są to:

- tworzenie zysków na potrzeby członków, a także dla dalszego kontynuowania oraz rozwoju działalności przestępczej,
- planowanie kierunków tejże działalności,
- utrzymywanie wszelkich kontaktów, które zapewnią bezpieczeństwo w strukturze przestępczej,
- hierarchiczna struktura organizacji przestępczej oraz podział zadań wewnątrz danej grupy,
- wewnętrzna i zewnętrzna hermetyczność działań,
- lokowanie nielegalnych zysków w legalne przedsięwzięcia,
- pomoc dla członków organizacji, a w szczególności wszystkim objętym postępowaniem karnym,
- mobilność i międzynarodowy charakter.

---

³ A. Krukowski, *Problemy zapobiegania przestępczości*, Warszawa 1982, s. 41.

Pomimo takiego wyliczenia cech charakterystycznych, policja wymieniła jeszcze cały katalog przestępstw, które zaliczają się do przestępczości zorganizowanej, a mianowicie: nielegalny obrót narkotykami i substancjami psychotropowymi, fałszerstwa pieniędzy i papierów wartościowych, oszustwa na szkodę programów rządowych i funduszy międzynarodowych, przestępstwa celne, dewizowe i podatkowe, pranie brudnych pieniędzy, nielegalny handel bronią i substancjami radioaktywnymi, nielegalny hazard, wymuszenia rozbójnicze, przestępstwa ekologiczne i obyczajowe⁴. Samodzielną próbę zdefiniowania przestępczości zorganizowanej podjął W. Wróbel, który wskazał, że tą przestępczość można rozumieć zarówno w znaczeniu funkcjonalnym, jak i strukturalnym. Pod pojęciem funkcjonalnym rozumiał on popełnienie danego, konkretnego przestępstwa w sposób zorganizowany. W znaczeniu strukturalnym o zorganizowanym przestępstwie jest mowa wówczas, kiedy dokonuje się przynajmniej kilku przestępstw w ramach danej struktury organizacyjnej, która łączy większą liczbę osób. Cechą charakterystyczną jest tutaj hierarchiczna budowa grupy połączona z działaniem, planowaniem, podziałem funkcji, a także stosowaniem wewnętrznych sankcji⁵. Można zatem stwierdzić, iż ten termin przestępczości zorganizowanej odnosi się do najlepiej i najbardziej rozwiniętych aktywności przestępczych. Najczęściej to pojęcie dotyczy przede wszystkim przestępczości kryminalnych i gospodarczych, jednak niemających powiązania z polityką. Samo językowe znaczenie tego terminu nie pozwala nam tak zawęzić tego aspektu, ale takie jego rozumienie posiada uzasadnienie historyczne. Warto jednak przypomnieć, że w szerokim ujęciu przestępczość zorganizowana powinna być rozumiana, jako wszelkie przejawy zbiorowej aktywności ludzkiej. Samo to pojęcie jest synonimem dobrze zorganizowanej działalności przestępczej nastawionej na osiągnięcie nie-

⁴ J. Nęcki, W. Walendziak, *Przestępczość zorganizowana* [w:] *Polska Policja na drodze do Unii Europejskiej*, Warszawa 2000, s. 182 i n.

⁵ W. Wróbel, K. Buchała, P. Kardas, J. Majewski, *Komentarz do ustawy o ochronie obrotu gospodarczego*, Warszawa 1995, s. 86–87.

legalnego zysku. We współczesnej literaturze kryminologicznej i kryminalistycznej również znaleźć można wiele definicji tego zjawiska, lecz żadna z definicji nie zyskała powszechnej aprobaty⁶. Inną kwestią poruszoną ma wstępie była struktura organizacyjna zorganizowanych grup przestępczych. Pierwsze istotne badania nad zjawiskiem przestępczości zorganizowanej odbyły się w 2000 r., a ich autorem był Zbigniew Rau. Na podstawie badań ankietowych dokonanych na odpowiedniej grupie respondentów, a mianowicie na policjantach z Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji oraz prokuratorów z komórek do spraw walki z przestępczością zorganizowaną, zanalizowano m.in. wybrane aspekty struktury i organizacji zorganizowanych grup przestępczych. Pierwszym wnioskiem jaki można było zaobserwować z tych badań był taki, iż ciężko jest wyróżnić jedną, ogólną strukturę organizacyjną działających w Polsce grup przestępczych. Znacznie łatwiej wskazywano więzi łączące członków takich grup, ponieważ ponad 60% biorących udział w badaniu uważało, iż więzi o charakterze finansowym były najbardziej dominującym powodem uczestniczenia w zorganizowanych grupach przestępczych. Na dalszych miejscach zajmował strach, wspólna działalność przestępcza, a także powiększanie nielegalnego majątku. Kolejne pytanie, które zadano uczestnikom ankiety, dotyczyło hierarchicznej struktury i podporządkowania w polskiej zorganizowanej grupie przestępczej. W tym wypadku zdania były podzielone, albowiem 72% policjantów uważało, iż istnieje hierarchiczność i podporządkowanie. W przypadku prokuratorów, tylko 49% z nich było takiej myśli. Ostatnie pytanie, na jakie trzeba było udzielić odpowiedzi, dotyczyło określenia cech charakterystycznych polskiej grupy przestępczej. Tutaj również, jak to miało miejsce w poprzednim pytaniu, zachodziły pewne rozbieżności. Według policjantów, wśród cech charakterystycznych należy wyróżnić na pierwszym miejscu hierarchiczność (33%), następnie brutalność i bezwzględność (28%), oraz hermetyczność (26%). Według pro-

---

⁶ J. W. Wójcik, *Przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej: zagadnienia prawne, kryminologiczne i kryminalistyczne*, Warszawa 2011, s. 91–92.

kuratorów najważniejszą cechą jest powiązania pomiędzy światem legalnym, a podziemiem przestępczym (40%), następnie brutalność (26%), a w dalszej kolejności bezwzględność w działaniu (23%), hierarchiczność (11%) oraz hermetyczność (2%). Taka rozbieżność w zdaniach może różnić się z powodu różnych zakresów obowiązków zawodowych. Policja ma bezpośredni kontakt ze zjawiskiem przestępczości zorganizowanej poprzez prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych. Prokuratorzy natomiast postrzegają to zjawisko od strony procesowej, a w szczególności dowodowej⁷.

W drugim rozdziale pracy wskazane są najważniejsze i najczęściej spotykane rodzaje przestępczości kryminalnej, narkotykowej i gospodarczej występujące w Polsce po zmianach ustrojowych. Przestępczość kryminalna jest jednym z trzech rodzajów szeroko rozumianej przestępczości zorganizowanej. Zwalczenie, jak i zagrożenie płynące z grup o charakterze kryminalnym dotyczą przede wszystkim:

- wymuszeń haraczy od osób które, prowadzą legalną działalność gospodarczą, rozmaitych form przestępczości porachunkowej, łącznie z brutalnymi zabójstwami czy uprowadzeniami i żądaniem okupu,
- legalizacji kradzionych samochodów,
- sutenerstwa,
- nielegalnego obrotu bronią i materiałami wybuchowymi,
- fałszerstwa środków płatniczych,
- napadów na pojazdy przewożące wartościowe towary.

Obecnie obserwowanym trendem jest multiprzestępcza działalność kryminalna, która posługuje się każdą możliwością popełnienia najbardziej opłacalnych przestępstw, jak i coraz wyraźniej widoczne wchodzenie w obszary legalnej i nielegalnej działalności gospodarczej powiązanej z różnego rodzaju wyłudzeniami finan-

---

⁷ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Zamykacze 2002, s. 164–180; <http://przestepczoscorganizowana.pl/index.php?go=15> [dostęp: 30.03.2013].

sowymi i towarowymi, a następnie lokowaniem wytworzonego zysku w legalny obrót gospodarczy i finansowy. Innym, szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem, są uprowadzenia dla okupu. Wzrost takiego rodzaju przestępstw wynika z faktu dość łatwego dokonywania takich przestępstw w stosunku do bardzo wysokich zyskach. Można przypuszczać, iż spora część dochodów wygenerowanych poprzez dokonanie tego rodzaju przestępstw jest przeznaczana na ukrywanie się liderów rozbitych grup oraz organizowanie nowych przedsięwzięć kryminalnych⁸. Przestępczość narkotykowa uchodzi za najbardziej dochodową formą działalności na świecie. Z szacunków wynika, że już w 2005 r. wartość sprzedanych narkotyków wynosiła 320 mld dolarów, a odsetek populacji całego świata zażywającego narkotyki wynosił 5%. Rynek narkotyków lekkich, takich jak marihuana i amfetamina wydaje się być nasycony towarem, natomiast prawdziwą hossę przeżywa rynek heroinowy. To właśnie produkcja opium stała się obecnie największym zagrożeniem zarówno w Polsce jak i na świecie. Mówiąc o narkotykach należy przede wszystkim przyjąć ich pewną klasyfikację. Zazwyczaj substancje takie klasyfikuje się pod kątem oddziaływania ich na psychikę człowieka. Zgodnie z tym różniamy więc:

- 1) substancje działające opóźniająco na układ nerwowy, takie jak: opiaty (opium, morfina, heroina), opoidy (syntetyczne substancje o podobnym działaniu), barbiturany (leki o działaniu nasennym), benzodiazepiny (leki działająca uspakajająco), alkohol etylowy, środki wziewne i nikotyna,
- 2) substancje pobudzające układ nerwowy, takie jak: amfetamina i jego pochodne (np. ekstazy), kokaina w różnych postaciach, khat,
- 3) substancje wywołujące zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, takie jak: cannabis w różnych postaciach (marihuana, haszysz olejek haszyszowy), halucynogeny (LSD, PCP, meskalina, psylocybila).

---

⁸ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana...*, s. 147–149.

Na początku lat pięćdziesiątych XX w. na rynku polskim dominowały narkotyki produkowane w naszym kraju. Najpopularniejszym środkiem był produkowany ze słomy makowej tzw. „polski kompot”, którego działanie było silnie uzależniające. Produkcja i przewożenie tego specyfiku nie stanowiło problemu, ponieważ ze względu na jego brunatny kolor był on przelewany do butelek po coca coli. W kolejnych latach następował sukcesywny wzrost zainteresowaniem takiego narkotyku z powodu przyjmowania wzorców kulturowych z zachodu i bezpośrednich kontaktów z tamtą młodzieżą. Taka sytuacja zachęcała grupy przestępcze do opanowania, świeżo co tworzonego, rynku środków odurzających. Ich celem nie była jedynie produkcja znanego już narkotyku, ale również tworzenie innych, syntetycznych środków odurzających. Na chwilę obecną polski rynek narkotykowy jest opanowany przez wszelkiego rodzaju pochodne konopi indyjskich oraz amfetaminy. W najbliższych latach trzeba spodziewać się sukcesywnego wzrostu zagrożeń ze strony grup przestępczych zajmujących się produkcją i obrotem narkotykami, a struktura naszego rynku narkotykowego będzie coraz bardziej przypominała tę znaną z Zachodniej Europy⁹. Przestępczość gospodarcza z powodu jej złożonego charakteru najczęściej przybiera także formę przestępczości zorganizowanej. Nielegalne działania w gospodarce, aby były skuteczne, muszą być dokonywane przez większą grupę osób powiązanych ze sobą. Zauważa się, że nielegalne działania bardzo często nakładają się na legalnie działające formacje gospodarcze. Tworzy się w ten sposób niejaka przykrywkę dla nielegalnych działań prowadzonych przez zorganizowane grupy przestępcze. Przestępczość gospodarcza odbywa się w wielu formach. Dynamiczne zmiany w gospodarce nie stanowią problemu z dostosowaniem się poszczególnych grup przestępczych, ponieważ potrafią się oni bardzo szybko dostosować do panujących warunków.

---

⁹ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana: system zwalczania*, Warszawa 2008, s. 73–77; <http://www.narkotyki.org/rodzaje-narkotykow.html> [dostęp: 6.04.2013].

Obecnie największymi zagrożeniami płynącymi z przestępczości gospodarczej jest:

- 1) wykorzystywanie procesów związanych z przekształceniami gospodarczymi,
- 2) wykorzystywanie podmiotów gospodarczych do działalności przestępczej,
- 3) wykorzystywanie luk w przepisach podatkowych i celnych,
- 4) dokonywanie przestępstw akcyzowych,
- 5) wyłudzenia podatków VAT przez fikcyjny obrót towarami i usługami,
- 6) szeroko rozumiana korupcja urzędnicza i gospodarcza¹⁰.

Ostatnia część tej pracy poświęcona została całemu systemowi zwalczania tejże przestępczości, poczynając od przepisów prawnych skodyfikowanych w kodeksie karnym oraz ustawach międzynarodowych, poprzez wskazanie wszelkich organów instytucji zajmujących się zwalczaniem nielegalnej działalności grup przestępczych, a kończąc na analizie wpływu przestępczości zorganizowanej na przyszłe bezpieczeństwo wewnętrzne Polski. Co do samych przepisów prawnych przeznaczonych do walki z przestępczością zorganizowaną, to takie przepisy znajdziemy w części ogólnej kodeksu karnego oraz części szczególnej w postaci samodzielnego typu przestępstwa z art. 258 k.k. W części ogólnej kodeksu karnego znaleźć można przepisy mówiące o obostrzeniu kary, zwraca uwagę na instytucje świadka koronnego oraz ukazuje bogaty katalog środków karnych, które mogą mieć zastosowanie wobec sprawców z kręgu grup przestępczych. W przypadku części szczególnej kodeksu karnego, oprócz kryminalizacji udziału w zorganizowanej grupie przestępczej na podstawie art. 258 k.k., możemy znaleźć przepisy zapobiegające korupcji (art. 228–231, 250a, 296a k.k.), czy też prania brudnych pieniędzy (art. 299 k.k.). Należy pamiętać, iż dokonywane przez zorganizowane grupy przestępcze czyny, w wielu sytuacjach wyczerpują znamiona innych czynów zabronionych, takich jak: przestępstwa przeciwko

---

¹⁰ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, s. 48–49.

zdrowiu, mieniu, życiu obrotu gospodarczemu, czy porządkowi publicznemu. Dynamika rozwoju przestępczości zorganizowanej uniemożliwiła stworzenie definicji legalnej tego zjawiska i wprowadzenia jej do kodeksu karnego. W zamian za to przepisy zostały tak sformułowane, aby określone przejawy zorganizowanej działalności przestępczej zostały odpowiednio penalizowane. Trzeba się zgodzić, że obecnie rozbudowana postać art. 258 k.k. stanowi najważniejszy przepis prawny ukierunkowany na zwalczanie przestępczości zorganizowanej¹¹. Rozpoznawanie oraz zwalczanie przestępczości zorganizowanej jest zadaniem wielu służb i podmiotów administracji państwowej i wymiaru sprawiedliwości. Każda z tych służb różni się sposobem zwalczania takich grup przestępczych, ponieważ niektóre są wszechstronnie nastawione do działań, które obejmują zarówno rozpoznanie jak i walkę z każdym przejawem przestępczości zorganizowanej, inne zaś ukierunkowane są jedynie do konkretnych działań np. związanych jedynie z przestępczością transgraniczną. Instytucją zajmującą się zwalczaniem przestępczości zorganizowanej w Polsce to m.in.: Policja, Centralne Biuro Śledcze, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Straż Graniczna, Żandarmeria Wojskowa, Organy Kontroli Skarbowej, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Prokuratura, Biuro Ochrony Rządu oraz niektóre biura Komendy Głównej Policji¹². Obowiązujące w Polsce podstawy prawne dotyczące przeciwdziałania zorganizowanym grupom przestępczym w dużym stopniu oparte są na amerykańskich rozwiązaniach. Szerokie uprawnienia w walce z tego rodzaju zjawiskiem jest częściowo zawarty również w prawie międzynarodowym. Jednym z podstawowych zadań Policji, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o Policji, jest rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw oraz wykroczeń w ramach różnych czynności, wykonywanymi przez komórki kryminalne, prewencyjne i organizacyj-

¹¹ E. W. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana...*, s. 217–219; <http://przestepczosczorganizowana.pl/index.php?go=47> [dostęp: 18.04.2013].

¹² W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, s. 103; <http://przestepczosczorganizowana.pl/index.php?go=17> [dostęp: 18.04.2013].

ne. Na początku lat 90-tych XX wieku Policja musiała się zmierzyć nie tylkoz rozwijającą się przestępczością zorganizowaną, ale również i wewnętrznymi problemami powstałymi po zmianie ustroju w Polsce¹³. Nie należy zapominać, iż jedną z głównych cech przestępczości zorganizowanej jest jej międzynarodowy charakter. Duże grupy przestępcze nie mają problemów z działalnością trans graniczną, stąd pojawiła się konieczność utworzenia jednakowych przepisów i struktur w celu skuteczniejszej ochrony państw przed takim zjawiskiem. Najważniejszym dokumentem, który miał pomóc w walce z przestępczością zorganizowaną jest Układ z Schengen. Reguluje on m.in.:

- ułatwienia ekstradycji członków grup przestępczych,
- szybsze przekazywanie dokumentów do celów postępowania karnego,
- wykonywanie zagranicznych orzeczeń sądowych,
- powołanie stałej grupy roboczej w celu skuteczniejszej walki z grupami przestępczymi.

Bardzo ważną częścią tego układu jest utworzony System Informacji z Schengen (SIS), który pozwala na wymianę danych o osobach i przedmiotach. Dzięki temu jest możliwe szybsze sprawdzenie czy określona osoba jest w zainteresowaniu różnych służb, czy też nie. Dynamicznie rozwijający się świat spowodował konieczność wprowadzenia ogólnoświatowych zasad współpracy w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej. Po kilkuletniej pracy została przyjęta Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, która w swym zamyśle miała na celu rozwijanie współpracy międzynarodowej skierowanej na zapobieganie i zwalczanie przestępczości międzynarodowej. Istotne regulacje zostały wprowadzone również w Traktacie Amsterdamskim podpisanym 2 października 1997 r., na mocy którego ustalono zasady bezpośredniej współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych pomiędzy pań-

---

¹³ J. W. Wójcik, *Przeciwdziałanie przestępczości ...*, s. 198; Dz. U. z 2011 r., nr 287, poz. 1687 z późn. zm.

stwami Unii Europejskiej. Ciągły rozwój przestępczości zorganizowanej oraz jej umiędzynarodowienie powoduje konieczność powstania wielu instytucji międzynarodowych, których celem będzie działalność przeciwko dalszemu rozwojowi przestępczości zorganizowanej. Największymi instytucjami powołanymi na chwilę obecną są: OLAF, Interpol, Europol i Eurojust. OLAF, czyli Europejski Urząd ds. Zwalczania Korupcji prowadzi dochodzenia w sprawach korupcji i oszustw występujących w strukturach Unii Europejskiej. Polegają one na wyeliminowaniu wpływu grup przestępczych na wszelkie instytucje, czy organy unijne. Dochodzenia takie mogą mieć charakter wewnętrzny, jak i zewnętrzny¹⁴. Wyniki analiz prowadzonych przez Policję wykazują, iż obecnie mamy do czynienia z sukcesywnym spadkiem przestępczości zorganizowanej na terenie Polski. Przełomowym rokiem był 2010, w którym odnotowano spadek ilości przestępstw we wszystkich rodzajach przestępczości zorganizowanej. Dokonując podsumowania danych statystycznych od 2006 r. możemy zauważyć takie tendencje jak:

- zmniejszenie liczby ogólnych przestępstw;
- istotny spadek przestępstw kryminalnych, zwłaszcza dotyczących przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu;
- wzrost przestępczości gospodarczej w latach 2007–2010;
- skuteczniejsza walka z narkobiznesem oraz korupcją;
- wzrost ogólnej wykrywalności przestępstw.

Jedynymi niepokojącymi zjawiskami zaobserwowanymi w 2010 r. jest wzrost liczby wszczętych postępowań dotyczących przestępstw narkotykowych, kradzieży cudzej rzeczy oraz przestępstw gospodarczych. Na stałym poziomie utrzymywana jest natomiast przestępczość wśród młodzieży. Zazwyczaj do aktów agresji, takich jak pobicia, czy kradzieże dochodzi w szkołach. Przedstawione dane mogą powodować powstawaniu wielu sprostowań i wniosków na temat pracy policyjnej. Dzięki nim wskazać można, iż:

---

¹⁴ W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana...*, s. 116–120.

- wysoka wykrywalność przestępstw jest wynikiem odpowiednich regulacji prawnych oraz skutecznego działania policji;
- występują najczęściej drobne przestępstwa narkotykowe, które są wykrywane niezwłocznie, w wysokim procencie, zazwyczaj wtedy, gdy dana osoba posiada przy sobie narkotyki. Niepokojące może jednak być wzrost przestępstw narkotykowych związanych z handlem nimi;
- istnieje wysoka wykrywalność zabójstw w Polsce;
- zorganizowana przestępczość gospodarcza stwarza największe problemy w jej rozpoznaniu. Z kryminalnego punktu widzenia najciężej jest zebrać dowody na dokonanie przestępstw gospodarczych ze względu na rozwiniętą technologię i umiejętne zabezpieczenia elektroniczne¹⁵.

Analiza dokonanych przedsięwzięć zabezpieczających przed przestępczością zorganizowaną to jedno, ale trzeba też brać pod uwagę opinie społeczeństwa na ten temat. Na podstawie przeprowadzonych badań należy stwierdzić, iż walka z przestępczością zorganizowaną oraz jej medialne nagłaśnianie nie mają wielkiego wpływu na poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli. Ludzie czują się przede wszystkim zagrożeni tą przestępczością, która ich bezpośrednio dotyka. Jest to bardzo istotne spostrzeżenie, ponieważ skłania służby zajmujące się bezpieczeństwem i porządkiem publicznym do wytężonej pracy związanej z przestępstwami występującymi na co dzień. Statystyczny Polak będzie traktował rozbicie grupy przestępczej, jako przejaw skutecznego działania organów zajmujących się zwalczaniem przestępczości zorganizowanej, jednak nie pozbędzie się na tej podstawie obawy o swój majątek, życie, lub osobę którą może stracić¹⁶.

Przytoczone w niniejszej pracy definicje przestępczości zorganizowanej w sposób wystarczający wyjaśniają wszelkie problemy z poprawną definicją tego zjawiska. Jak można się domyślać, ze

---

¹⁵ J. W. Wójcik, *Przeciwdziałanie przestępczości...*, s. 55–57.

¹⁶ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana...*, s. 321–322.

względu na swój zorganizowany charakter jest ona bardzo niebezpieczna, a jej rozbudowana struktura nie tylko w Polsce, ale i na całym świecie powoduje wielkie zagrożenie dla zwykłego człowieka. Samo przedstawienie zjawiska okazuje się niewystarczające i dla lepszego zobrazowania należy wskazać dziedziny życia, w których przestępczość zorganizowana może sięgać. Analizując problem zorganizowanych grup przestępczych dochodzi się do wniosku, iż występują one zazwyczaj tam, gdzie możliwość zarobku przy zachowaniu teoretycznego bezpieczeństwa jest największa. Trzeba również nadmienić, że najwyższe zyski osiągają tylko i wyłącznie silnie rozbudowane grupy mające swoich przedstawicieli w różnych częściach świata. Zorganizowana przestępczość nie stanowi problemu tylko w wybranym kraju, czy części świata. Jest to problem międzynarodowy, z którym od dawna walczą organizacje zarówno wewnątrz krajowe, jak i utworzone tylko i wyłącznie w tym celu organizacje międzynarodowe. Same organizacje nie gwarantują skutecznej ochrony przed tym zjawiskiem. W takiej sytuacji z pomocą przychodzą przepisy zarówno krajowe jak i międzynarodowe. Rozbudowany charakter tych norm ma na celu objęcie ochroną jak największą część życia zarówno publicznego, jaki gospodarczego, aby w jak najlepszym stopniu zabezpieczyć chronione dobra. Strach przed takimi zjawiskami wśród ludzi jest powszechny i nie można się temu dziwić. Każdy z nas pragnie spokojnego i bezpiecznego życia, a posiadanie świadomości o zagrożeniach czyhających w wielu dziedzinach życia codziennego nie pomaga w tym. Można jednak patrzeć optymistycznie w przyszłość, ponieważ jak wykazują badania, z roku na rok coraz mniej dokonuje się działań przestępczych, przy jednoczesnym zwiększeniu się wykrywalności, nie tylko samych przestępstw, ale i całych grup. Takie działanie może przynieść tylko pozytywny efekt na świadomość zwykłych obywateli.